

DUURZAME ZORGORGANISATIES

‘Energier rekening naar nul? Het kan!’

Energiebesparing kan snel geld opleveren. Het gaat echter niet alleen om de winst in euro's. *Dat geluid was te horen tijdens een rondetafelgesprek over duurzaamheid.*

tekst Stef van Delft beeld Energiestrijd Zorghuizen

GEZAMENLIJK BESPA-
ren leidt tot meer
saamhorigheid en
betrokken medewer-
kers en cliënten. Zo
ontstaat een echt
duurzame organisa-
tie, betogen enkele bestuurders tijdens
een gesprek met de aanjagers van de
energiebesparingsinitiatieven Energie-
sprong en Energiestrijd Zorghuizen.
Het aantal zorgorganisaties dat duur-
zaamheid hoog in het vaandel heeft
staan, is nog beperkt. Tegelijkertijd to-
nen steeds meer organisaties interesse
in de mogelijkheden van energiebespa-
ring. Dat merkt Harmke Bekkema van
Energiesprong Zorgvastgoed, het pro-
gramma dat zorginstellingen helpt hun
energierekening naar nul te brengen.
‘We merken dat organisaties meer er-
over willen weten. Maar we merken ook
dat bestuurders met alle veranderingen
in de zorg zó veel op hun bord hebben,
dat duurzaam omgaan met energie even
in de wacht wordt gezet. Vaak kennen ze
hun energierekening niet eens. Dat is
jammer, want er valt veel te winnen.’
Energiesprong is een innovatieprogram-
ma, onderdeel van Platform31, dat werkt
in opdracht van het ministerie van Bin-
nenlandse Zaken. Met de slogan ‘Nul op
de meter’ richt Energiesprong zich met
name op organisaties in de ouderen-
zorg. ‘Het is een ambitieuze slogan en
het zal niet altijd lukken,’ zegt Harmke

Bekkema, ‘maar een energierekening
naar nul terugbrengen is via een keur
aan maatregelen en slim organiseren
wél mogelijk. Een besparing van dertig
procent op de energierekening is ook al
een mooi resultaat.’
Alleen al door gedragsverandering valt
fors te besparen op energie. Dat hebben
enkele jaren Energiestrijd bewezen.
Energiestrijd Zorghuizen is een initiatief
van Urgenda – een stichting die een
duurzamer energiegebruik in de zorg
wil bevorderen – en communicatiebu-
reau Meneer de Leeuw. Zij begonnen de
energiestrijd in 2012 samen met Habion,
specialist in ouderenhuisvesting, eigen-
aar van vijfduizend seniorenwoningen
en nog eens vijfduizend plaatsen in de
ouderenzorg. Wigger Verschoor van
Urgenda: ‘In 2012 hadden we vier deel-
nemers, dit jaar 39. De wedstrijd, waarin
zorglocaties tegen elkaar strijden om zo
veel mogelijk energie te besparen duurt
van 21 december tot en met 21 maart.
De winnaar van vorig jaar, een locatie
van Brabantzorg, bespaarde in drie
maanden tijd 11.000 euro op de energie-
rekening.’

Brede strategie

Vertegenwoordigers van Energiesprong,
Energiestrijd, het ministerie van VWS
en twee bestuurders van Brabantzorg
en Habion ontmoetten elkaar begin
november tijdens een rondetafelgesprek.
Ouderenzorgorganisatie Brabantzorg en

specialist in ouderenhuisvesting Habion
proberen te besparen op energiever-
bruik. Centrale vraag aan de bestuurders
was hoe zij hun organisaties meekrijgen
om actief aan duurzamer energiever-
bruik te werken. En op welke manieren
valt winst te boeken?

‘Streven naar minder energieverbruik is
onderdeel van onze visie,’ zegt Adrie van
Osch, bestuurder van Brabantzorg. ‘Het
begon ermee dat we als raad van bestuur
een prettiger werk- en woonklimaat
wildren creëren. We spraken maanden-
lang met veel medewerkers en cliënten
en vaak kwam de vraag naar voren: hoe
gaan we goed om met mensen, met onze
maatschappij? Dan gaat het om aan-
dacht voor elkaar en in die visie past ook
zuinig omgaan met energie, en verspil-
ling van voedsel tegengaan. Het woord
“duurzaamheid” gebruikten we eerst
niet, dat kwam pas later.’ De Energiestrijd
paste goed bij de nieuwe visie van Bra-
bantzorg en vorig jaar deed een aantal
locaties van de organisatie mee aan de
wedstrijd. ‘Fantastisch wat er gebeurde,’
vertelt Van Osch. ‘Iedereen, medewer-
kers én cliënten, deed volop mee om de
strijd tot een succes te maken. Dat een

van onze locaties – Zorgcentrum Oden-
dael in Sint-Oedenrode – ook nog eens
won, was natuurlijk helemaal mooi.’

Deur dicht

Goed dat het Brabantzorg lukt om mede-
werkers en bewoners mee te krijgen,
vindt George Müller van Energiesprong.
‘We zien dat het lang niet altijd lukt.
Dan zijn enkele mensen van een organi-
satie wel enthousiast, maar lukt het niet
om de rest van de organisatie mee te
krijgen.’

Peter Boerenfijn, bestuurder van Ha-
bion: ‘Wij zijn destijds klein begonnen,
op een paar locaties. Mijn ervaring is dat
in iedere organisatie wel mensen zijn die
een voortrekkersrol hebben en dat zijn
beslist niet per se de managers. Zij weten
medewerkers en bewoners enthousiast
te krijgen en zo konden we eind maart
goede resultaten laten zien. Dat werkt
weer aanstekelijk voor de andere loca-
ties. De grootste winst zit in het gedrag
van mensen. Iedereen weet hoe bloed-
heet het in verpleeghuizen kan zijn.
Tijdens de eerste Energiestrijd waaraan
we deelnamen, bleek het geen probleem
de thermostaat een paar graden lager te

zetten. Mensen stimuleerden elkaar de
deuren dicht te houden. Dat soort zaken
levert direct besparingen op, die weer
geïnvesteed kunnen worden in led-
verlichting bijvoorbeeld.’

Investeringspartners

Om te besparen zijn vaak investeringen
nodig, in zonnepanelen of in systemen
van warmte-koudeopslag. Daar haken
veel organisaties af, omdat ze die inves-
teringen niet kunnen of durven doen.
Probleem is daarbij dat voor dergelijke
investeringen een afschrijvingstermijn
van slechts vijf jaar geldt. Adrie van
Osch: ‘Een organisatie die financieel
gezond is, kan ruimte creëren om te
investeren. Maar als het water aan de
lippen staat, wordt het wel erg moeilijk.’
‘Ook dan zijn er wel degelijk mogelijkhe-
den,’ zegt Harmke Bekkema. ‘Bij Amstel-
ring, een Amsterdamse organisatie voor
ouderenzorg, stond het water tot bóven
de lippen. Juist toen ontstond er bewe-
ging om te investeren met behulp van
externe partners. Amstelring ging sa-
menwerken met een consortium van
energieleverancier Eneco, adviesbureau
Dura Vermeer en installateur Rooden-

burg. Resultaat is dat Amstelring de
komende vijftien jaar 20 miljoen euro
bespaart op zijn energierekening, waar-
bij het consortium de investeringen
doet.’

Ook Peter Boerenfijn van Habion zoekt
naar alternatieve investeringsvormen.
‘We willen zonnepanelen mogelijk ma-
ken via crowdfunding. Dorpsbewoners
kunnen zo mede-eigenaar worden van
zonnepanelen op een plaatselijk verzor-
gingshuis. Ze hebben daar direct profijt
van en zijn zo meer betrokken bij het wel
en wee van dit verzorgingshuis. Daar-
naast ben ik ervan overtuigd dat legaten
het mogelijk maken om meer investerin-
gen in duurzame energie te doen. Steeds
meer mensen willen hun vermogen niet
meer alleen aan hun kinderen nalaten,
ze willen ook iets achterlaten voor de
samenleving.’

Werken aan een duurzame organisatie
levert nu wellicht een positieve profile-
ring op, meent Adrie van Osch. ‘Maar
zorginstellingen ontkomen er niet aan
hier actief mee bezig te zijn. Organisaties
die niets doen staan straks negatief in de
kijker, want klanten en medewerkers zijn
steeds meer duurzaam bewust.’ ■